

การส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่ม โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

Promoting Learning Characteristics in Career Skill Development of Students in
the Ratchaprachanukroh School Group, Mae Hong Son Province

¹จกกลณี สุวรรณะ, ²สังวาร์ วังแจ่ม และ ³สมมาตร คำวัจนัง

¹Jongkonnee Suwanna, ²Sangwan Wangcham and ³Sommart Kamwatjanang

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

North-Chiang Mai University, Thailand.

E-mail: ¹pranee66240@gmail.com, ²sangwan@northcm.ac.th, ³sommartk99@gmail.com

Received March 15, 2025; Revised April 20, 2025; Accepted April 25, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพและแนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 141 คน และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ รวม 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม, ด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้, ด้านความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง, ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบเอง, และด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ตามลำดับ

แนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนคือ ควรมุ่งเน้นการเปิดรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น จัดสรรเวลาให้เหมาะสม สร้างแรงบันดาลใจและการกำกับตนเอง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และฝึกวินัยในการทำงาน เสริมสร้างทักษะในการแบ่งงานตามความสามารถ และทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในการทำงาน สร้างเครือข่ายและความร่วมมือการทำงานแบบเครือข่ายและสร้างพันธมิตรทางอาชีพ รวมถึงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกงานหรือเข้าร่วมโครงการกับองค์กรภายนอก

คำสำคัญ: การส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้; การพัฒนาทักษะอาชีพ; กลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์

Abstract

The purpose of this study was to study the promoting of learning characteristics in career skills development and development guidelines of the learning characteristics in career skills development of students in the Ratchaprachanukroh School Group, Mae Hong Son Province. The sample group included 141 school administrators and teachers of Rajaprachanukroh School in Mae Hong Son Province and 5 interview informants. The research tools were questionnaires and interview forms. The statistics used in the data analysis were the percentage, mean and standard deviation, and the content analysis and presented by descriptive methods.

The results showed that the promoting of learning characteristics in career skills development of students in the Ratchaprachanukroh School Group, Mae Hong Son Province, in overall, was at a high level. When considered on a side-by-side basis, it was found to be at a high level in all aspects, the arithmetic average was in descending order as follows: social skills and cross-cultural skills, performance and accountability, initiative and self-directedness, leadership and self-responsibility, and flexibility and adaptation respectively.

The development guidelines to promote learning characteristics in the development of students' career skills were that they should focus on being open to comments and suggestions from others, appropriating time, inspiring and directing oneself, continuously developing oneself, and practicing discipline in work, strengthening skills in division of labor according to ability, and working together effectively, cultivating morals, ethics, and responsibilities in work, networking and cooperation, working in networks, and building professional alliances, as well as providing opportunities for students to intern or participate in projects with external organizations.

Keywords: Promoting of Learning Characteristics; Career Skills Development;
Ratchaprachanukroh School Group

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่จัดการศึกษาอย่างน้อยสิบสองปี ตั้งแต่อ่อนวัยเรียนจนถึงระดับการศึกษาภาคบังคับให้แก่เด็กทุกคนอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พร้อมทั้งส่งเสริมการดูแลและพัฒนาเด็กเล็กในทุกด้าน และสนับสนุนความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษา เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ยังได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานของทุกคน รวมทั้งผู้ที่มีความบกพร่องหรือมีความสามารถพิเศษ ซึ่งต้องได้รับการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงตามศักยภาพ ภายใต้กรอบของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ประเทศไทยมุ่งพัฒนาศักยภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้สามารถแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

ในศตวรรษที่ 21 และวิถีแห่งความพอเพียง อันเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาของชาติให้ก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2563) มีสถานศึกษาในสังกัด 3 ประเภท ประกอบไปด้วย 1) โรงเรียนเฉพาะความพิการ 2) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 3) ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า คนพิการและเด็กด้อยโอกาสเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมทั่วถึงและมีคุณภาพด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พันธกิจของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 5 ข้อได้แก่ 1) เสริมสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงเสมอภาคด้วยวิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย 2) พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักสูตรและส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ 3) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพและศาสตร์เฉพาะทาง 4) พัฒนาระบบสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนกำหนดเป้าประสงค์ 5 ข้อได้แก่ 1) คนพิการ และเด็กด้อยโอกาสเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมทั่วถึงด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย 2) คนพิการและเด็กด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตรวมถึงคุณธรรมจริยธรรมและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพมีทักษะเฉพาะทางประสบการณ์ทางศาสตร์การศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ 4) ระบบสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์มีคุณภาพและสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของนักเรียน 5) ระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีทั้งหมดจำนวน 4 โรงเรียน ประกอบไปด้วย 1) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 21 อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 อำเภอแม่ออน จังหวัดแม่ฮ่องสอน 3) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 34 อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน 4) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 59 อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ได้ขับเคลื่อนการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส 10 ประเภท มุ่งเน้นการสอนให้เด็กนักเรียนสามารถประกอบอาชีพการเกษตรและเลี้ยงสัตว์เลี้ยงตัวเองได้ (พรรัตน์ จันทร์คำ, 2566) เมื่อจบชั้นสูงสุดของโรงเรียน เปิดการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนี้แล้วมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ ยังมีโครงการที่จะให้โรงเรียนเป็นศูนย์การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในชายแดนภาคเหนือ

จากการศึกษาผลการจัดการศึกษาและปัญหาอุปสรรคของกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าโรงเรียนได้ กำหนดให้มีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีปัญหาครอบครัวยากจน และปัญหาครอบครัวแตกแยก เมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียนไปก็มีโอกาสศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยน้อยมาก ดังนั้นนักเรียนที่ จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงควรมีทักษะอาชีพเพื่อให้นักเรียนมีความรู้และทักษะในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์มี ทักษะคนที่ดีต่องาน และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียนด้วย และเป็นฐานสำหรับการพัฒนา เพื่อเพิ่มพูนทักษะต่อไปในอนาคต โรงเรียนมีการสอนทักษะอาชีพ ทางเกษตร งานบริการ งานช่างและอาชีพอื่นๆ ดังนี้ กิจกรรมเสริมสวย ช่างเชื่อม เกษตร งานบริการ (รีสอร์ท) การทอผ้าพื้นบ้าน เลี้ยงวัว เลี้ยงสุกร ดนตรี นาฏศิลป์ ปั่นจักรยาน ขนมห ไทย ร้านอาหาร และกิจกรรมเปิดตลาดวันเสาร์ – อาทิตย์ (สอ.) โดยให้นักเรียนฝึกได้รับประสบการณ์จริง ปฏิบัติจริง ส่งผลให้ นักเรียนคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาทำให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดทุกที่ทุกเวลาดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ในการสร้างโอกาส สร้างทักษะอาชีพที่หลากหลาย เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักอาชีพ สามารถตั้งเป้าหมายในการศึกษาและการมีงานทำในอนาคต ส่งเสริมให้นักเรียนได้รวบรวมข้อมูลของตนเองอย่างรอบด้าน ประเมินตนเองสู่การวางแผนสามารถตัดสินใจเข้าสู่เส้นทางการศึกษา และให้นักเรียนสามารถต่อยอด พัฒนาตนเองเพื่อการเข้าสู่อาชีพในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

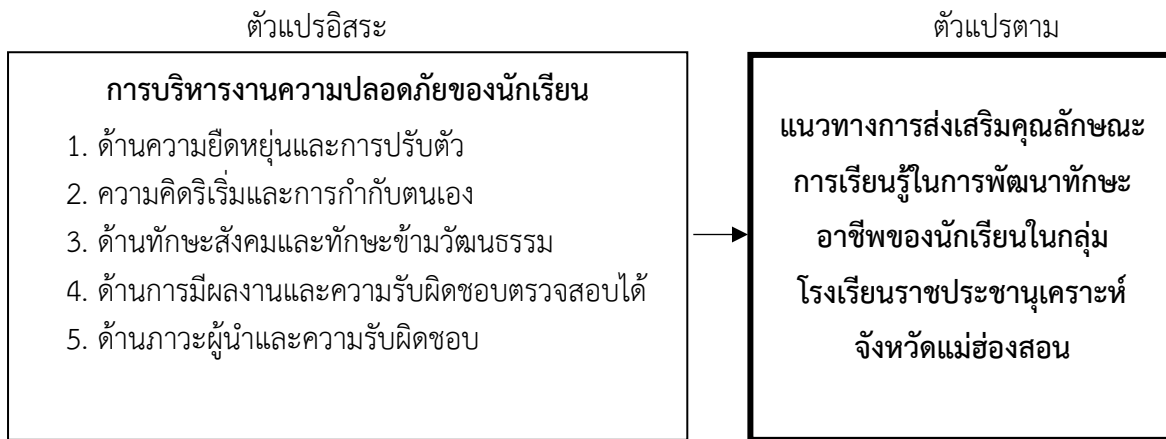
การทบทวนวรรณกรรม

การส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนเพื่อมีงานทำ โดยมีแนวปฏิบัติ 5 ด้าน คือ การส่งเสริมด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว การส่งเสริมด้านความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง การส่งเสริมทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม การส่งเสริมด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ และการส่งเสริมด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา โดยมุ่งศึกษาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามแนวคิดของชยาภรณ์ คำด้อย (2560), กนกนภัส สีหราช และ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2563), ปณิตดา นกแก้ว (2564) ที่มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม การมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งหมด 223 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครู จำนวน 214 คน (ระบบสารสนเทศสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษปีการศึกษา 2567)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ใน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2567 โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 อ้างถึงใน กัลยารัตน์ ก้อนแก้ว, 2567 : 1046) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 141 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่ม โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แนวทางพัฒนาการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของ นักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดย ใช้ ความถี่และค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง
2. วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ 5 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและรายด้าน เสนอในรูปแบบตาราง แล้วนำผลการวิเคราะห์ทาง สถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121)
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดลำดับ ความสำคัญ เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางในการพัฒนา

สถิติที่ใช้

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
2. หาค่าสถานภาพส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

3. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนา การการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. การศึกษาการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมและรายด้าน

การส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน		ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว	4.22	0.60	มาก
2	ด้านความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง	4.25	0.59	มาก
3	ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม	4.27	0.58	มาก
4	ด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้	4.26	0.58	มาก
5	ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.24	0.58	มาก
โดยรวม		4.24	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 การส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ด้านความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว

2. แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปได้ ดังนี้

ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว คือผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังความคิดเห็น จากบุคคลรอบข้างอย่างเปิดกว้าง โดยสามารถเลือกวิธีการจัดการที่เหมาะสมตามบริบทของแต่ละสถานการณ์ คัดกรองและปรับปรุงงานอย่างสร้างสรรค์ และการเสริมสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ด้านความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง คือผู้บริหารสถานศึกษา ควรวางแผนอย่างรอบคอบ โดยพิจารณาว่างานใดมีความสำคัญและเร่งด่วนมากที่สุด การบริหารเวลา การสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน การเสริมสร้าง

ความร่วมมือในทีม และการกำกับตนเองอย่างมีวินัย เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม คือผู้บริหารสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การวางแผนที่เป็นระบบ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกันเป็นทีม และการส่งเสริมความร่วมมือข้ามวัฒนธรรม เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความเข้าใจและร่วมมือกันในองค์กรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การพัฒนาด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ คือผู้บริหารสถานศึกษาควรการพัฒนาทักษะในด้านนี้ควรเริ่มจากการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน การลงมือทำจริงจัง การทำงานเป็นทีม และการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้สามารถมีผลงานที่มีคุณภาพและรับผิดชอบได้อย่างตรวจสอบได้

ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ คือผู้บริหารสถานศึกษาควร พัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมและสร้างความร่วมมือ การฟังความคิดเห็น สร้างเป้าหมายร่วมกัน แบ่งงานตามความสามารถของทีม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทีม และการเป็นผู้นำที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้การทำงานร่วมกันบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ด้านความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบเอง และด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดลำดับความสำคัญในการทำงาน นำประสบการณ์มาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะการแก้ปัญหาที่ดี นำข้อมูลจากการปฏิบัติงานมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ สร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น จัดหาอุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็น จัดการฝึกอบรมให้บุคลากรให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อขยายความเชี่ยวชาญและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะช่วยเสริมสร้างความก้าวหน้าในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของอภิญญา บุญเกียรติ และ พระมหาอุดร มากดี (2567) ที่กล่าวว่า ความสามารถพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพ ซึ่งทักษะอาชีพประกอบด้วย 5 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะกระบวนการทำงาน 3) ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา 4) ทักษะแสวงหาความรู้และ 5) ทักษะการจัดการ

แนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน อภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว คือผู้บริหารสถานศึกษาควร รับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรรอบข้างอย่างเปิดกว้าง เลือกวิธีการจัดการที่เหมาะสมตามบริบทของแต่ละสถานการณ์ โดยพิจารณาคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และชี้แจงอย่างเป็นมิตร หากเป็นประเด็นที่มีความถูกต้อง ก็ควรนำไปปรับปรุงและแก้ไข แต่หากเป็นความเข้าใจผิด ก็ควรชี้แจงเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน คัดกรองความคิดเห็น และมุ่งเน้นเฉพาะประเด็นที่

สำคัญ ลดแรงกดดันและทำให้สามารถพัฒนางาน ไม่แสดงปฏิกิริยาตอบโต้ในเชิงลบ แต่เลือกที่จะนำคำวิจารณ์ไปพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ ให้คำชมเชยและยกย่อง การเสริมแรงเชิงบวกสามารถช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น รับฟังความคิดเห็นจากหลายฝ่าย นำไปสู่การตัดสินใจที่แม่นยำและครอบคลุมยิ่งขึ้น จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งอภิญญา บุญเกียรติ และ พระมหาอุดร มากดี (2567) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะแสวงหาความรู้ และทักษะการจัดการ ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะอาชีพให้มีความพร้อม กล้าเผชิญพร้อมรับมือกับปัญหา รู้จักวางแผนและอยู่ร่วมในสังคม ที่หลากหลาย พร้อมทั้งมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ

ด้านความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง คือผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนอย่างรอบคอบ โดยพิจารณาว่างานใดมีความสำคัญและเร่งด่วนมากที่สุด เพื่อจัดลำดับความสำคัญให้เหมาะสม และลงมือทำตามลำดับที่กำหนด การจัดสรรเวลาอย่างเหมาะสม และเลือกทำงานที่สำคัญก่อน จะช่วยให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง ลดความล่าช้า และป้องกันข้อผิดพลาด ขณะเดียวกัน ผู้บริหารควร สร้างแรงบันดาลใจให้ตนเองและทีมงาน โดยการกระตุ้นให้เริ่มต้นทำงานอย่างกระตือรือร้น รวมถึงส่งเสริมการทำงานร่วมกันในทีม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ ความสามารถในการกำกับตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการ ควบคุมอารมณ์ การมีวินัยในการทำงาน และการประเมินผลการดำเนินงานของตนเอง อย่างต่อเนื่อง การตัดสินใจที่รอบคอบและการกล้าคิดกล้าทำในเชิงสร้างสรรค์ ก็จะช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาได้อย่างก้าวหน้า ซึ่งจะช่วยให้สามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน ซึ่ง ปันตดา นกแก้ว (2564) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะที่จำเป็นในอนาคต คือทักษะชีวิตและอาชีพ ความสามารถแสวงหาความรู้ นำพาตนเองเรียนรู้ได้มี ความมั่นใจในตัวเองกระตือรือร้นใฝ่รู้เป็นผู้ผลิต มุ่งความเป็นเลิศดำรงชีวิตด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นเป็นพลเมืองที่ดีเคารพกติกา มีระเบียบวินัย คำนึงถึงสังคม มีคุณธรรม มีความเป็นไทยเข้าใจความหลากหลายทาง วัฒนธรรมและแบ่งปันประสบการณ์ทักษะการทำงานหรืออาชีพ คือความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการทำงาน การติดต่อสื่อสารการทำงานเป็นทีม

ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม คือผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน วางแผนดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทการทำงานร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลาย ตลอดจนกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงาน โดยการกำหนดเป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว จะช่วยให้สามารถติดตามพัฒนาการของการทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรม การมีทักษะในการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย เปิดใจรับมุมมองที่แตกต่าง และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้มีความสำคัญกับการแบ่งหน้าที่ตามความเหมาะสม ความถนัดของแต่ละบุคคล และสร้างโอกาสในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความร่วมมือ สามารถลดความขัดแย้งและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน การจัดประชุมและการหารือร่วมกันอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กำกับติดตาม และปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างบุคคลได้อย่างยั่งยืน

ด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้คือการวางแผนงานจะต้องทำอย่างรอบคอบ รัดกุม และต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนในการทำงาน รวมถึงการลงมือปฏิบัติจริงตามแผนที่วางไว้ ซึ่งจะช่วยให้การควบคุมคุณภาพของงานมีประสิทธิภาพการตั้งเป้าหมายในชีวิต และการทำงานควรมีการกำหนดเป้าหมายย่อย ๆ ที่สามารถทำได้ทีละขั้น ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามลำดับที่มีระเบียบและช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายใหญ่ได้ในที่สุด นอกจากนี้ การลงมือทำอย่างจริงจังและความมุ่งมั่นในการทำงานจะช่วยให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีคุณภาพสูง และสามารถตรวจสอบได้การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมของทุกคนในการรับผิดชอบงาน ร่วม

รับคำชื่นชม และการร่วมมือกันในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีการแบ่งงานตามความสามารถของแต่ละคนและการติดตามงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ คือผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมและสร้างความร่วมมือ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ บริหารงานแบบกัลยาณมิตรที่เน้นการรับฟังความคิดเห็น และร่วมกันตั้งเป้าหมายวางแผน สร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นระบบ เข้าใจบทบาทของตนเองและของผู้อื่นในทีม แบ่งงานตามความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นผู้นำที่ดีและพร้อมที่จะเป็นผู้ตามในบางกรณี สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทีมและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน สร้างศรัทธาในตัวผู้นำและการทำงาน ยอมรับความคิดเห็นของทุกคนในทีม จะช่วยในการแก้ปัญหาและพัฒนางานได้อย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งปนัดดา นกแก้ว (2564) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและความรับผิดชอบ และความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ สอดคล้องกับการวิจัยของดำรง ศิริมาลา (2567) พบว่า การพัฒนาทักษะอาชีพควรขยายผลการพัฒนาสู่เยาวชน ชุมชนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ สร้างเครือข่ายการพัฒนาสู่สถานศึกษาอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเจตคติต่อการประกอบอาชีพเพิ่มรายได้สามารถนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้พบองค์ความรู้ใหม่ คือ แนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ที่สำคัญมาใช้ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพที่ 2 แสดงถึงผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่สามารถอธิบายโดยสังเขปดังนี้

1. ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ควรส่งเสริมการจัดการกับคำวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์ โดยการรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลรอบข้าง บริหารจัดการที่เหมาะสมตามบริบทของแต่ละสถานการณ์ และเสริมสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัว เพื่อช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
2. ด้านความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง ควรส่งเสริมการบริหารเวลาเพื่อจัดการกับภาระงานที่ได้รับมอบหมายวางแผนอย่างรอบคอบ โดยพิจารณาว่างานใดมีความสำคัญและเร่งด่วนมากที่สุด การบริหารเวลา การสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน การเสริมสร้างความร่วมมือในทีม และการกำกับตนเองอย่างมีวินัย เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน
3. ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และ วิธีการดำเนินงานอย่างชัดเจนควรมุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การวางแผนที่เป็นระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกันเป็นทีม และการส่งเสริมความร่วมมือข้ามวัฒนธรรม เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความเข้าใจและร่วมมือกันในองค์กรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม
4. การพัฒนาด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ควรวางแผนงานกำหนดเป้าหมายการสร้างผลงานที่มีคุณภาพ การมีจริยธรรมในการทำงานการรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในการทำงาน พัฒนาทักษะควรเริ่มจากการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน การลงมือทำจริงจัง ทำงานเป็นทีม และการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้สามารถมีผลงานที่มีคุณภาพและรับผิดชอบได้อย่างตรวจสอบได้
5. ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ควรรับผิดชอบต่อการทำงานแบบประสานสอดคล้องเป็นคณะทำงาน และรับผิดชอบต่อแบบสร้างเครือข่ายร่วมมือแบบพันธมิตร พัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมและเสริมสร้างความร่วมมือการฟังความคิดเห็น สร้างเป้าหมายร่วมกัน แบ่งงานตามความสามารถของทีม เพื่อให้การทำงานร่วมกันบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าผู้บริหารควรมุ่งเน้นการเปิดรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น จัดสรรเวลาให้เหมาะสม สร้างแรงบันดาลใจและการกำกับตนเอง พัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง และฝึกวินัยในการทำงาน เสริมสร้างทักษะในการแบ่งงานตามความสามารถและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อการทำงาน สร้างเครือข่ายและความร่วมมือการทำงานแบบเครือข่ายและสร้างพันธมิตรทางอาชีพ รวมถึงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกงานหรือเข้าร่วมโครงการกับองค์กรภายนอก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทาง ทางพัฒนาการส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ดังนี้

ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ควรส่งเสริมการจัดการกับคำวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์ โดยการรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลรอบข้าง บริหารจัดการที่เหมาะสมตามบริบทของแต่ละสถานการณ์ และเสริมสร้างความยืดหยุ่นในการปรับตัว เพื่อช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ด้านความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง ควรส่งเสริมการบริหารเวลาเพื่อจัดการกับภาระงานที่ได้รับมอบหมายวางแผนอย่างรอบคอบ โดยพิจารณาว่างานใดมีความสำคัญและเร่งด่วนมากที่สุด การบริหารเวลา การสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน การเสริมสร้างความร่วมมือในทีม และการกำกับตนเองอย่างมีวินัย เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และ วิธีการดำเนินงานอย่างชัดเจนควรมุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การวางแผนที่เป็นระบบ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกันเป็นทีม และการส่งเสริมความร่วมมือข้ามวัฒนธรรม เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความเข้าใจและร่วมมือกันในองค์กรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การพัฒนาด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ควรวางแผนงานกำหนดเป้าหมายการสร้างผลงานที่มีคุณภาพ การมีจริยธรรมในการทำงานการรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในการทำงาน พัฒนาทักษะควรเริ่มจากการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน การลงมือทำจริงจัง ทำงานเป็นทีม และการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้สามารถมีผลงานที่มีคุณภาพและรับผิดชอบได้อย่างตรวจสอบได้

ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ควรรับผิดชอบการทำงานแบบประสานสอดคล้องเป็นคณะทำงาน และรับผิดชอบแบบสร้างเครือข่ายร่วมมือแบบพันธมิตร พัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมและสร้างความร่วมมือ การฟังความคิดเห็น สร้างเป้าหมายร่วมกัน แบ่งงานตามความสามารถของทีม เพื่อให้การทำงานร่วมกันบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างทักษะข้ามวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ควรศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของกิจกรรมพหุวัฒนธรรมในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนในโรงเรียนชายแดน

เอกสารอ้างอิง

- กนกนภัส สีหราช และ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2563). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและ การแปรรูปอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 14(1), 115-127.
- กัญญาณัฐ สีเตา และ อภิชาติ เลนะนันท์. (2565). แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 20 จังหวัดชุมพร. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6(1), 53-60.
- ชยาภรณ์ คำต้อย. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและงานอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 11(2), 25-33.
- ดำรง ศิริมาลา. (2567). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน โรงเรียนโนนโพธิ์ศรีวิทยาคม. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 11(2), 321-333.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปนัดดา นกแก้ว. (2564). ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 8(1), 263-278.
- พรรัตน์ จันทร์คำ. (2566). การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 5(4), 885-896.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- อภิญญา บุญเกียรติ และ พระมหาอุดร มากดี. (2567). การบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารนิเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(4), 1031-1043.